

Kandydaci Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej w wyborach prezydentów miast – znaczenie regionalizacji preferencji

MATEUSZ FILIPIAK

MGR

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Humanistyczny
mateusz.filipiak(at)onet.eu

Słowa kluczowe wybory samorządowe, prezydent miasta, regionalizacja preferencji, determinanty wyborcze

Abstrakt Ostateczny wynik wyborczy zależy od wielu czynników. Jednym z nich pozostaje regionalne zróżnicowanie preferencji politycznych. Celem artykułu jest zbadanie, czy rzeczona regionalizacja preferencji zauważalna w wyborach parlamentarnych stanowi także jeden z czynników wpływających na ostateczny rezultat wyborów na prezydentów miast. Analiza została przeprowadzona na przykładzie kandydatów Prawa i Sprawiedliwości (PiS) oraz Platformy Obywatelskiej (PO), uczestniczących w wyborach w 2014 roku. Zbadano średnie poparcie kandydatów partii w poszczególnych regionach, medianę tegoż poparcia oraz skuteczność wyborczą mierzoną jako liczba zwycięstw wyborczych.

Candidates of Law and Justice and Civil Platform in city presidential elections – importance of regionalization of preferences

Keywords local government elections, city president, regionalization of preferences, electoral determinants

Abstract The final results of elections depends of a few factors. One of them is regionalization of political preferences. The question is how important in presidential elections is a regionalization of preferences. The analysis will be made an example of candidates of Law and Justice and Civil Platform in presidential elections in 2014. It will be investigated average support and elections effectiveness of candidates coming from the Law and Justice or Civil Platform.

Wprowadzenie

Wolne wybory uznawane są za absolutny fundament i podstawę systemu demokratycznego. Zwycięstwo w głosowaniu wyborczym jest jedyną drogą uzyskania i legitymizacji władzy w demokracji. Uczestnictwo w wyborach jest podstawowym instrumentem zaangażowania obywateli w demokrację. To właśnie poprzez wyrażanie swoich politycznych preferencji i uczestnictwo w wyborze władz, wyborcy mogą wywrzeć realny wpływ na politykę (Buć, 2007, s. 113). Warto zatem przeanalizować, które czynniki decydują o ostatecznym rezultacie wyborczym w największym stopniu. Wśród determinant wyborczych wymienia się np.: płeć, wiek, dochód, wykształcenie, status zawodowy czy wreszcie region zamieszkania (Cześniak, 2007, s. 16 i n.). W niniejszym artykule autor skoncentrował się na wpływie regionu zamieszkania na zachowania polityczne we współczesnej Polsce.

Regionalizację zachowań wyborczych w Polsce można zaważyć, analizując rozkład poparcia dla ugrupowań politycznych, czy też wysokość frekwencji wyborczej w poszczególnych regionach kraju. Zjawisko to odnosi się więc zarówno do skali zaangażowania wyborców (Cześniak, 2007, s. 22–24), jak i zróżnicowania poglądów (Krzemiński, 2009, s. 264 i n.). Poza wspomnianymi powyżej autorami, istotny wkład w zbadanie zjawiska regionalizacji w kontekście partycypacji wyborczej oraz zróżnicowania preferencji ma praca Jerzego Bartkowskiego. Zwraca on uwagę na występowanie i znaczenie opisywanego zjawiska jako determinanty wyborczej. Co więcej, zauważa, że regionalizacja jest związana nie tyle z konkretnymi ugrupowaniami politycznymi, ale z określonymi postawami czy poglądami (Bartkowski, 2003, s. 317). Jako główne osie podziałów politycznych zwraca uwagę na cztery podstawowe, charakteryzujące polską scenę polityczną na przełomie XX i XXI wieku. Są to:

1. sekularyzm a fundamentalizm religijny,
2. liberalizm a populizm,
3. autorytaryzm polityczny a formalna demokracja,
4. antykomunizm a aprobata dawnego systemu.

Główna oś różnic politycznych na przełomie wieków w Polsce to oś podziału „Solidarność” a SLD, Bartkowski podkreśla, że wynika ona bardziej ze zróżnicowania historyczno-kulturowego, niż występowania odrębności interesów. Wśród czynników determinujących wytworzenie się tego podziału można wymienić m.in.: zróżnicowanie w aktywności religijnej poszczególnych regionów, różnice w dystrybucji dóbr ekonomicznych w okresie transformacji, czy to, że wschód kraju bardziej utożsamiał się z narodowo-katolickim apelem środowisk postsolidarnościowych (Bartkowski, 2003, s. 318 i n.).

Ciekawe spostrzeżenia dotyczące omawianych w niniejszym artykule kwestii prezentuje w swojej pracy również Justyna Krasowska. Potwierdza ustalenia dotyczące historyczno-kulturowych uwarunkowań zróżnicowania przestrzennego preferencji politycznych we współczesnej Polsce. Zwraca również uwagę na stosunek do systemu komunistycznego jako jednej z osi podziału, która wywarła znaczący wpływ na polską politykę lat 90. XX oraz początku XXI wieku. Zdaniem autorki najistotniejszy w polskiej przestrzeni politycznej jest podział na część wschodnią oraz zachodnią. W momencie odniesienia geograficznego rozkładu poparcia do podziału partii

politycznych na lewicowe i prawicowe okazuje się, że ściana zachodnia to region większego wsparcia dla lewicy, zaś na wschodzie większą popularnością cieszyły się ugrupowania bardziej konserwatywne – prawicowe. Ciekawą wartością dodaną, wynikającą z rozważań autorki, jest silne powiązanie regionalizacji preferencji nie tylko z uwarunkowaniami historycznymi, ale również współczesną sytuacją ekonomiczną poszczególnych regionów Polski. Analiza dwóch czynników ekonomicznych: PKB *per capita* oraz nominalnych dochodów brutto w poszczególnych województwach doprowadziła Krasowską do wniosku, że linia politycznego podziału Polski w dużej mierze pokrywa się z linią podziału na mniej zamożny wschód oraz bogatszy zachód (Krasowska, 2013, s. 86 i n.). W pewnym stopniu potwierdza do ustalenia Bartkowskiego, który za jedną z determinant różnicowania preferencji uznał różnice w dystrybucji dóbr w okresie transformacji.

Zbliżone wnioski wynikają również z rozważań Tomasza Zaryckiego dotyczących opisywanego zjawiska. Jako pierwszą determinantę warunkującą przestrzenny rozkład poparcia wymienia stosunek do systemu komunistycznego. Używa określeń opisujących tę oś rywalizacji politycznej, takich jak: „oś wartości” czy „podział postkomunistyczny”. Druga z osi podziału preferencji politycznych, określana jako „oś interesów”, to rywalizacja na linii miasto–wieś. W wyniku tego niejako wyodrębniły się partie o wiejskim bądź miejskim rodowodzie. Według Zaryckiego wspomniane dwie osie podziałów dominowały na polskiej scenie politycznej, z większą bądź mniejszą wyrazistością w latach 1990–2001 (Zarycki, 2008, s. 59–60).

W późniejszym okresie rywalizacji wyborczej w Polsce zaszły istotne zmiany. Związane one z sukcesem dwóch partii uznawanych tradycyjnie jako prawicowe, a więc Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości. Zachwiało to w pewien sposób zauważalne dotychczas osie podziału. Podstawową osią rywalizacji, szczególnie od czasu wyborów parlamentarnych w 2007 roku stało się współzawodnictwo dwóch wyżej wymienionych partii. Począwszy od wyborów parlamentarnych z 2005 roku, poprzez kolejne elekcje, na mapach poparcia wyraźnie widać zatem regionalizację preferencji dla dwóch głównych konkurentów w walce o władzę (Zarycki, 2008, s. 63–64).

Jak już wspomniano, analizując regionalizację poparcia dla dwóch opisywanych w artykule partii, zauważyć można wyraźne zróżnicowanie poparcia. Platforma Obywatelska osiągała zdecydowanie lepsze rezultaty w zachodniej, a w szczególności północno-zachodniej części kraju. Tymczasem PiS zdecydowanie większe poparcie osiągał w południowo-wschodniej części kraju. Można to zauważyć zarówno w wyborach parlamentarnych, samorządowych, jak i prezydenckich. Doskonałym przykładem potwierdzającym powyższe tezy jest analiza wyborczej rywalizacji pomiędzy Lechem Kaczyńskim a Donaldem Tuskiem w wyborach prezydenckich w 2005 roku. Analizując ostateczne rezultaty, okazuje się, że kandydat PiS zwyciężył w regionach tradycyjnie korzystnych dla całej partii, a więc w Polsce południowej i wschodniej, z kolei reprezentant PO najwyższe poparcie uzyskał w zachodniej i północnej części kraju (Dolińska, 2009). Również przegląd rozkładu poparcia w poszczególnych województwach z wyborów parlamentarnych z 2007 czy też 2011 roku dowodzi występowania regionalnego zróżnicowania poparcia dla obu opisywanych ugrupowań. Nie inaczej wygląda sytuacja w przypadku wyborów samorządowych na poziomie sejmików województw. Widać istotne różnice w poparciu dla PO i PiS.

Autor niniejszego artykułu postanowił zbadać, czy opisywane zjawisko występuje także w wyborach prezydentów polskich miast. Wydaje się to interesującym zagadnieniem badawczym. Autor wyraża nadzieję, że przeprowadzone badanie pozwoli na przynajmniej częściową weryfikację przyjętych hipotez oraz odpowiedź na pytanie, czy sztyld partyjny w przypadku kandydatów na prezydentów miast jest istotną determinantą wyborczą, czy też odgrywa drugorzędne znaczenie.

W dalszej części artykułu autor dokonał analizy rezultatów wyborczych kandydatów PiS oraz PO w wyborach wóldarzy miast w 2014 roku. Główny cel to wykazanie wpływu regionalizacji preferencji na poparcie dla kandydatów obu opisywanych partii bądź wykazanie braku korelacji między afiliacją partyjną a ostatecznym rezultatem wyborczym kandydata. Analizie zostały poddane wybory wóldarzy miast w 2014 roku w miastach na prawach powiatu. Wykorzystano następujące metody badawcze: analizę porównawczą oraz analizy danych zastanych (wytworzonych). Przyjęta hipoteza brzmi: występuje zauważalna korelacja między wynikami wyborczymi kandydatów PiS i PO w wyborach prezydentów miast a wynikami partii w danym regionie.

W celu podjęcia dalszych badań konieczne jest sprecyzowanie próby badawczej, którą w niniejszym artykule stanowi 66 miast na prawach powiatu. Są to jednostki samorządu terytorialnego, stanowiące gminę o statusie miasta, która wykonuje zadania powiatu. Co istotne, w kontekście niniejszego artykułu warto zauważyć, że we wszystkich miastach na prawach powiatu władzę wykonawczą sprawują prezydenci (Obwieszczenie, 2016). Spis wszystkich miast na prawach powiatu występujących w poszczególnych województwach prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Wykaz miast na prawach powiatu w poszczególnych województwach

Województwo	Miasta na prawach powiatu
Dolnośląskie	Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych, Wrocław
Kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń, Włocławek
Lubelskie	Biała Podlaska, Chełm, Lublin, Zamość
Lubuskie	Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra
Łódzkie	Łódź, Piotrków Trybunalski, Skierniewice
Małopolskie	Kraków, Nowy Sącz, Tarnów
Mazowieckie	Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce, Warszawa
Opolskie	Opole
Podkarpackie	Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg
Podlaskie	Białystok, Łomża, Suwałki
Pomorskie	Gdańsk, Gdynia, Słupsk, Sopot
Śląskie	Bielsko-Biała, Bytom, Chorzów, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze, Żory
Świętokrzyskie	Kielce
Warmińsko-mazurskie	Elbląg, Olsztyn
Wielkopolskie	Kalisz, Konin, Leszno, Poznań
Zachodniopomorskie	Koszalin, Szczecin, Świnoujście

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.polskawliczbach.pl/Powiaty> (20.05.2017).

Przyjęta metodologia objęła analizę rezultatów osiągniętych przez kandydatów PiS oraz PO w wyborach władarzy poszczególnych miast. Następnie autor wyznaczył średnią wartość poparcia dla danych kandydatów w poszczególnych województwach oraz medianę poparcia. Właśnie te dwie wartości będą stanowić podstawę dokonywanych porównań poparcia w danych województwach. Pozwoli to na uzyskanie informacji, w których województwach poparcie dla kandydatów danej partii było najwyższe, a w których najniższe. Umożliwi to również zaobserwowanie korelacji pomiędzy poparciem dla całej partii i jej kandydata w wyborach władarzy miast. Wszystkie uzyskane informacje pozwolą – zadaniem autora – na zweryfikowanie przyjętej hipotezy badawczej.

W celu przeanalizowania wyborów prezydentów miast w roku 2014 należy poświęcić również kilka słów zagadnieniu przynależności partyjnej kandydatów na prezydentów miast. Generalnie można by przyjąć, że kandydatów w wyborach w władarzy miast można podzielić na partyjnych oraz bezpartyjnych. W rzeczywistości nie jest to jednak kwestia tak oczywista. W literaturze stosuje się bardziej rozbudowane typologie (Drzonek, 2013; Gendźwiłł, Żółtak, 2012; Flis, 2011). Dogłębna analiza przynależności partyjnej kandydatów na prezydentów miast nie stanowi podstawowego celu niniejszego artykułu. W podjętej tutaj analizie dla pewnego uproszczenia i większej przejrzystości przyjęto zasadę, że za kandydata danej partii w wyborach uznaje się jedynie tych kandydatów, którzy startowali pod oficjalnym szyldem określonej partii.

Analiza zostanie rozpoczęta od kandydatów PO ubiegających się w 2014 roku o stanowisko władarzy miast. W tabeli 2 zobrazowano rezultaty osiągnięte przez kandydatów partii. Na podstawie wyników udostępnionych przez Państwową Komisję Wyborczą (PKW) autor dokonał wyliczeń średniego poparcia dla kandydata PO w poszczególnych województwach oraz wyznaczył medianę poparcia.

Tabela 2. Rezultaty wyborcze kandydatów PO

Województwo	Liczba miast, w których startował kandydat PO	Mediana poparcia	Średnia poparcia
Dolnośląskie	4	34,7%	44,9%
Kujawsko-pomorskie	3	37,1%	40,2%
Lubelskie	3	18,5%	29,6%
Lubuskie	1	5,2%	5,2%
Łódzkie	2	33,2%	33,2%
Małopolskie	3	16,7%	21,6%
Mazowieckie	5	29,5%	32,2%
Opolskie	1	19,7%	19,7%
Podkarpackie	2	22,3%	22,3%
Podlaskie	2	17%	17%
Pomorskie	2	37,6%	37,6%
Śląskie	16	15,5%	21,4%
Świętokrzyskie	1	8,8%	8,8%
Warmińsko-mazurskie	1	10,7%	10,7%
Wielkopolskie	3	21,3%	15,6%
Zachodniopomorskie	3	14,4%	23,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Analiza zaprezentowanych danych doprowadza do następujących wniosków. Pierwszym z nich jest to, że kandydaci PO cieszyli się największym poparciem (i to niezależnie od tego, czy porównamy średnie poparcie czy jego medianę) w następujących województwach: pomorskim, kujawsko-pomorskim, dolnośląskim oraz łódzkim. Pierwsze trzy z pewnością można zakwalifikować jako województwa położone w zachodniej czy północno-zachodniej części Polski – co w pewnym stopniu potwierdza tezę o występowaniu regionalizacji preferencji. Niezależnie bowiem od rodzaju wyborów PO osiągała w nich bardzo dobre rezultaty. Pewnym zaskoczeniem jest obecność wśród regionów „mocnych” dla PO województwa łódzkiego. W tymże regionie kandydaci partii ubiegali się o prezydenturę dwóch z trzech miast na prawach powiatu. Wysoką średnią (jak również medianę) zagwarantował znakomity wynik Hanny Zdanowskiej, kandydatki na prezydent Łodzi, która zwyciężyła już w pierwszej turze z wynikiem 54,08% głosów (według danych PKW).

Jeśli zaś chodzi o województwa, w których kandydaci PO uzyskali najsłabsze rezultaty, można wymienić: lubuskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. Pewnym ograniczeniem wysuniętych wniosków jest to, że we wszystkich tych województwach wzięto pod uwagę wybory tylko w jednym mieście. W województwie lubuskim w obliczeniach uwzględniono jedynie Gorzów Wielkopolski. Należy zauważyć przypadek Janusza Kubickiego, kandydata na prezydenta Zielonej Góry, który zwyciężył już w pierwszej turze wyborów (według danych PKW). Oficjalnie startował on z własnego komitetu wyborczego, jednakże PO udzielała mu niemalże oficjalnego wsparcia (nie wystawiła również kontrkandydata). Gdyby w powyższych obliczeniach wziąć również pod uwagę wybory w Zielonej Górze województwo lubuskie z pewnością nie znalazłoby się w gronie regionów, w których kandydaci PO uzyskiwali niezadowolające rezultaty. W przypadku województwa świętokrzyskiego z przyczyn oczywistych pod uwagę mogły być wzięte jedynie wybory w Kielcach, gdzie kandydat PO uzyskał poparcie 8,85%. Natomiast, jeśli chodzi o województwo warmińsko-mazurskie, kandydat z komitetu PO ubiegał się o fotel wójdarza jedynie w Olsztynie, uzyskując poparcie 10,73%.

Podsumowując rezultaty uzyskiwane przez kandydatów PO w wyborach wójdarzy miast w 2014 roku, należy zauważyć, że potwierdzają one występowanie zjawiska regionalizacji preferencji jedynie w części. Kandydaci partii faktycznie uzyskiwali najlepsze wyniki w województwach północnej oraz północno-zachodniej Polski, co potwierdziło zauważalne w innego rodzaju wyborach tendencje. W kontekście regionów, w których reprezentanci partii uzyskiwali najsłabsze wyniki, trudno jest na podstawie przedstawionej analizy wyciągnąć miarodajne wnioski. Można nawet zaryzykować stwierdzenie, że regionalizacja preferencji się nie potwierdza, czego mogą dowodzić bardzo słabe wyniki kandydatów PO w teoretycznie silnych dla partii regionach, np. poparcie 5,2% głosów w Gorzowie Wielkopolskim, czy 9,93% głosów w Szczecinie.

W identyczny sposób jak powyżej zostało przeanalizowane poparcie dla kandydatów PiS w opisywanych wyborach. Uzyskane dane zostały umieszczone w tabeli 3.

Tabela 3. Rezultaty wyborcze kandydatów PiS

Województwo	Liczba miast, w których startował kandydat PiS	Średnia poparcia	Mediana poparcia
Dolnośląskie	4	17,1%	17,8%
Kujawsko-pomorskie	4	15,9%	16,9%
Lubelskie	4	31,2%	32,2%
Lubuskie	1	7,3%	7,3%
Łódzkie	3	16%	14,1%
Małopolskie	3	31,9%	31,2%
Mazowieckie	5	35,3%	38,4%
Opolskie	0	–	–
Podkarpackie	4	21,5%	22,8%
Podlaskie	3	33,3%	34,2%
Pomorskie	4	16,2%	15,4%
Śląskie	15	13,7%	12,5%
Świętokrzyskie	0	–	–
Warmińsko-mazurskie	2	24,3%	24,3%
Wielkopolskie	4	15,9%	15,7%
Zachodniopomorskie	2	12%	12%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Uzyskane dane mogą prowadzić do kilku wniosków. Są one częściowo zbieżne z konkluzjami wynikłymi z analizy wyników kandydatów PO. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że występowanie zjawiska regionalizacji preferencji częściowo się potwierdza. Jest to szczególnie zauważalne w przypadku województw, w których kandydaci PiS osiągnęli najwyższe rezultaty. Cztery najbardziej popierające partię województwa zarówno jeśli chodzi o średnią, jak i medianę poparcia to: mazowieckie, podlaskie, lubelskie oraz małopolskie. Wszystkie te regiony należy przypisać do wschodniej oraz południowo-wschodniej części kraju, co potwierdza wcześniejsze tendencje dotyczące poparcia dla PiS. Pewną ciekawostką może stanowić to, że stosunkowo niskie poparcie przedstawiciele partii uzyskali w województwie podkarpackim, należącym do województw, w których z reguły PiS cieszy się wysokim poparciem. Z kolei jeśli chodzi o województwa o najsłabszym średnim poparciem dla kandydatów PiS, to należy wymienić: lubuskie, zachodniopomorskie, śląskie oraz wielkopolskie. Pewnym zaskoczeniem może się wydawać stosunkowo niskie poparcie dla kandydatów PiS w województwie śląskim. Pozostałe trzy województwa można bowiem zakwalifikować jako obszary „tradycyjnie” mniej popierające kandydatów analizowanej partii.

Z pewnością cennych informacji dotyczących zjawiska regionalizacji preferencji na poziomie wyborów władarzy miast może dostarczyć analiza „skuteczności” wyborczej kandydatów poszczególnych partii. W dalszej części autor przeanalizował ilu kandydatów opisywanych partii zakwalifikowało się do drugiej tury wyborów oraz ilu z nich ostatecznie zwyciężyło w wyborach władarzy miast. Jeśli chodzi o kandydatów PO, uzyskane dane zostały zobrazowane w tabeli 4.

Tabela 4. Skuteczność wyborcza kandydatów PO w wyborach władarzy miast

Województwo	Liczba przeprowadzonych drugich tur głosowania	Liczba kandydatów PO w drugich turach	Liczba prezydentów z ramienia PO
Dolnośląskie	3	2	1
Kujawsko-pomorskie	2	2	3
Lubelskie	3	1	1
Lubuskie	0	–	–
Łódzkie	1	0	1
Małopolskie	3	1	1
Mazowieckie	4	2	3
Opolskie	1	0	0
Podkarpackie	2	2	0
Podlaskie	3	0	0
Pomorskie	2	2	1
Śląskie	12	5	5
Świętokrzyskie	0	–	–
Warmińsko-mazurskie	2	0	0
Wielkopolskie	4	2	1
Zachodniopomorskie	2	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Analizując zaprezentowane dane, trudno wyciągnąć jednak miarodajne wnioski. Można co prawda zauważyć, że w województwach opolskim, podkarpackim, podlaskim czy warmińsko-mazurskim, a więc regionach zlokalizowanych we wschodniej części Polski, nie ma żadnego prezydenta miasta z ramienia PO. Warto jednak zauważyć, że w województwie podkarpackim dwóch kandydatów PO zakwalifikowało się do drugiej tury głosowania. Ponadto znaczenie regionalizacji preferencji w wyborach władarzy miast umniejsza to, że po wyborach w 2014 roku mamy: pięciu prezydentów z ramienia PO w województwie śląskim oraz trzech w województwie mazowieckim, a więc regionach wschodniej Polski. Z kolei jedynym zauważalnym potwierdzeniem silnej pozycji partii w północnej i zachodniej Polsce, jest województwo kujawsko-pomorskie, gdzie na cztery miasta na prawach powiatu, jest trzech prezydentów z ramienia PO.

Identyczna analiza została przeprowadzona w odniesieniu do kandydatów PiS w wyborach prezydentów miast w 2014 roku. Rezultaty zostały przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Skuteczność wyborcza kandydatów PiS w wyborach władarzy miast

Województwo	Liczba przeprowadzonych drugich tur głosowania	Liczba kandydatów PiS w drugich turach	Liczba prezydentów z ramienia PiS
Dolnośląskie	3	1	0
Kujawsko-pomorskie	2	0	0
Lubelskie	3	2	2
Lubuskie	0	–	–
Łódzkie	1	0	0
Małopolskie	3	3	1
Mazowieckie	4	4	2

Województwo	Liczba przeprowadzonych drugich tur głosowania	Liczba kandydatów PiS w drugich turach	Liczba prezydentów z ramienia PiS
Opolskie	1	0	0
Podkarpackie	2	0	0
Podlaskie	3	3	1
Pomorskie	2	1	0
Śląskie	12	2	0
Świętokrzyskie	0	–	–
Warmińsko-mazurskie	2	1	0
Wielkopolskie	4	0	0
Zachodniopomorskie	2	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Podobnie jak w przypadku analizy skuteczności wyborczej kandydatów PO, także w tym przypadku trudno pokusić się o miarodajne wnioski. Warto jednak zauważyć, że po wyborach samorządowych z 2014 roku urzęduje sześciu prezydentów z ramienia PiS. Wszyscy sprawują władzę w miastach zlokalizowanych w czterech województwach: lubelskim (2), mazowieckim (2), podlaskim oraz małopolskim. Wszystkie te województwa to raczej wschód kraju. Istotne może być również to, że w województwach: kujawsko-pomorskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim żaden z kandydatów PiS nie zakwalifikował się nawet do II tury głosowania. W jakiś sposób może to potwierdzać występowanie regionalizacji preferencji. Jako kontrargument przytoczyć można stosunkowo słabe rezultaty kandydatów z ramienia PiS w województwach podkarpackim oraz śląskim. Patrząc na mapę, winny być to regiony korzystne dla partii.

Generalnie rzecz ujmując, przeprowadzona analiza uczestnictwa kandydatów partyjnych w wyborach wóldarzy miast tylko w pewnym stopniu potwierdziła występowanie i znaczenie regionalizacji preferencji jako determinanty wyborczej. Wydaje się, że w pewnych przypadkach można zauważyć istotną korelację pomiędzy notowaniami partii w danym regionie a rezultatami jej kandydatów na wóldarzy miast. Warto w tym kontekście przytoczyć choćby przykład województwa podlaskiego, w kontekście wysokiego poparcia dla kandydatów PiS, czy też województw dolnośląskiego oraz pomorskiego jako regionów korzystnych dla kandydatów PO. Nietrudno jednak wskazać także przykłady miast czy regionów, które nie potwierdzają znaczenia regionalizacji preferencji. Należą do nich np. województwo podkarpackie, w którym stosunkowo niskie poparcie uzyskali kandydaci PiS oraz województwo zachodniopomorskie, w którym niższe, niż można było oczekiwać, rezultaty osiągnęli kandydaci PO. Wniosek, który można wysunąć, analizując uzyskane wyniki badań, może świadczyć o tym, że w wyborach wóldarzy miast ważniejsze od regionalizacji preferencji są inne determinanty wyborcze, takie jak dotychczasowe dokonania kandydata czy jego szeroko pojęty wizerunek. Wymaga to oczywiście zweryfikowania i potwierdzenia, co jednak nie było celem niniejszego artykułu.

Bibliografia:

Źródła normatywne

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 maja 2016 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie powiatowym. Dz.U. z 2016, poz. 814.

Opracowania

Cześniak, M. (2007). *Partycypacja wyborcza w Polsce*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Bartkowski, J. (2003). *Tradycja i polityka. Wpływ tradycji kulturowych polskich regionów na współczesne zachowania społeczne i polityczne*, Warszawa: Wydawnictwo „Żak”.

Dolińska-Weryńska, D. (2009). *Społeczny wizerunek partii politycznych*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Drzonek, M. (2013). *Reelekcje prezydentów miast w wyborach bezpośrednich w Polsce*. Kraków: Wydawnictwo „Dante”.

Zarycki, T. (2008). *Kulturowo-polityczne uwarunkowania modernizacji Polski wschodniej i zachodniej. Geografia polityczna i jej interpretacje*. W: G. Gorzelak, A. Tucholska (red.), *Historyczno-kulturowe uwarunkowania rozwoju: Polska i Ukraina* (s. 59–92). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Artykuły w czasopismach naukowych

Buć, M. (2007). Determinanty aktywności politycznej wyborców. *Dialogi Polityczne*, 7, 113–126.

Flis, J. (2011). Partie polityczne w wyborach prezydentów miast. *Studia Politologiczne*, 20, 139–159.

Gendźwił, A., Żóltak, T. (2012). Bezpartyjność w powolnym odwrocie. Analiza rozpowszechniania bezpartyjności w wyborach lokalnych w Polsce w latach 2002–2010. *Studia Regionalne i Lokalne*, 1, 102–121.

Krasowska, J. (2013). Ekonomiczno-polityczny wymiar podziału społeczeństwa polskiego w drugiej dekadzie XXI wieku z uwzględnieniem historycznych uwarunkowań. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 34, 80–94.

Krzemiński, P. (2009). Zachowania wyborcze w wyborach parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 2005–2007 – wzory przestrzennych zróżnicowań. *Przegląd Geograficzny*, 2, 259–281.

Strony internetowe

samorząd2014.pkw.gov.pl (10.05.2017).

polskawliczbach.pl/Powiaty (10.05.2017).

Cytowanie

Filipiak, M. (2017). Kandydaci Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej w wyborach prezydentów miast – znaczenie regionalizacji preferencji. *Acta Politica Polonica*, 4 (42), 73–82. DOI: 10.18276/ap.2017.42-06.